

UZASADNIENIE

DO

PIĘCIU STANDARDOWYCH FORMULARZY WYKORZYSTYWANYCH W POSTĘPOWANIU W SPRAWIE EGZEKWOWANIA TRANSGRANICZNYCH KAR O CHARAKTERZE PIENIĘŻNYM OKREŚLONYCH W DECYZJI RAMOWEJ RADY 2005/214/WSiSW

Decyzja Ramowa Rady 2005/214/WSiSW w sprawie stosowania zasady wzajemnego uznawania do kar o charakterze pieniężnym¹ została przyjęta w dniu 24 lutego 2005 r. Instrument ten umożliwia organowi sądowemu lub administracyjnemu przekazanie orzeczenia lub decyzji w sprawie kary o charakterze pieniężnym bezpośrednio do organu w innym państwie członkowskim UE oraz ich uznanie i wyegzekwowanie bez dalszych formalności. Postępowanie to ma zastosowanie przede wszystkim do sytuacji, gdy karę nakłada się na osobę, która nie zamieszkuje w tym państwie UE, w którym popełniono przestępstwo, i która nie uiściła kary oraz opuściła terytorium wspomnianego państwa. Przewidziany termin wdrożenia decyzji ramowej upłynął dnia 22 marca 2007 r. Do 2017 r. decyzja ramowa została wdrożona przez niemal wszystkie państwa członkowskie; co roku pomiędzy różnymi państwami członkowskimi przekazywane są setki tysięcy spraw.

Przekazując orzeczenie nakładające karę o charakterze pieniężnym, państwo wydające jest zobowiązane przekazać zaświadczenie (określone w załączniku do decyzji ramowej) w języku państwa członkowskiego wykonującego orzeczenie. Zaświadczenie powinno zawierać wszystkie istotne informacje umożliwiające państwu wykonującemu uznanie i wykonanie orzeczenia. Jedną z zasad zawartych w decyzji ramowej stanowi, że sprawy są przekazywane bezpośrednio z właściwego organu w jednym państwie członkowskim do właściwego organu w innym państwie członkowskim. Decyzja ramowa przewiduje, że w niektórych przypadkach te właściwe organy są zobowiązane do konsultowania się ze sobą lub informowania się nawzajem w toku postępowania (np. art. 7, 9, 11, 12 i 15 decyzji ramowej). W decyzji ramowej nie przewidziano jednak zasad dotyczących języka lub języków, w których kontakty te powinny się odbywać.

Doświadczenia z ostatnich lat wskazują na potrzebę wprowadzenia innych rodzajów standardowych formularzy w celu ułatwienia wymiany informacji na temat poszczególnych przypadków pomiędzy właściwymi organami. Każda transgraniczna kara o charakterze pieniężnym prowadzi zazwyczaj do przesłania co najmniej dwóch kolejnych pism z państwa wykonującego do państwa wydającego, a mianowicie wiadomości o otrzymaniu/przyjęciu sprawy oraz wiadomości informującej o wyniku postępowania mającego na celu wykonanie orzeczenia. W niektórych przypadkach niezbędna jest szerzej zakrojona wymiana informacji między zainteresowanymi państwami.

Wielojęzyczność w obrębie UE sprawia, że obszerna korespondencja prowadzona na podstawie decyzji ramowej jest kosztowna i czasochłonna. Wynika to po pierwsze z kosztów tłumaczenia, a po drugie z tego, że ustalenie znaczenia niektórych komunikatów oraz przetłumaczenie dokumentów często zajmuje dużo czasu.

¹ Dz.U. L 76 z 22.3.2005, s. 16.

Z inicjatywy Niemiec powołano grupę ekspertów na potrzeby opracowania projektu niektórych standardowych formularzy, które mogą być stosowane w przypadku transgranicznych kar o charakterze pieniężnym w celu ułatwienia uznawania i wykonywania orzeczeń, bez konieczności sporządzania tłumaczenia.

Pięć standardowych formularzy nie wpływa na treść decyzji ramowej i nie ma charakteru normatywnego. Właściwe organy krajowe korzystają z formularzy na zasadzie ścisłej dobrowolności. Niemniej jednak zachęca się państwa członkowskie do promowania korzystania z formularzy, ponieważ usprawni to mechanizm egzekwowania transgranicznych kar o charakterze pieniężnym na podstawie decyzji ramowej i będzie prowadziło do zmniejszenia obciążeń finansowych i administracyjnych związanych z procedurą.

Na późniejszym etapie w przyszłości można również rozważyć wymianę informacji zawartych w formularzach drogą elektroniczną.

METODYKA ZASTOSOWANA PRZEZ GRUPĘ EKSPERTÓW

Podejście

Na posiedzeniu Grupy Roboczej ds. Współpracy w Sprawach Karnych Rady Europejskiej (COPEN) w dniu 13 kwietnia 2016 r. w oparciu o inicjatywę Niemiec zasugerowano, aby niektóre państwa członkowskie utworzyły grupę ekspertów w celu omówienia i opracowania projektu standardowego formularza lub standardowych formularzy na potrzeby usprawnienia transgranicznego egzekwowania kar o charakterze pieniężnym. Komisja Europejska zgodziła zaangażować się w opracowanie projektu oraz koordynowanie procesu.

Do udziału w pracach grupy redakcyjnej zgłosili się eksperci z Polski, Finlandii, Niemiec i Niderlandów. W siedzibie DG JUST odbyły się dwa posiedzenia grupy ekspertów: w dniu 16 października 2016 r. i 22 listopada 2016 r. Ich celem było omówienie pomysłów i opracowanie projektów różnych formularzy. Wynik prac grupy ekspertów został przedstawiony wszystkim państwom członkowskim na posiedzeniu COPEN w dniu 16 grudnia 2016 r.². Na podstawie pisemnych uwag państw członkowskich eksperci przeredagowali 5 formularzy. Niniejsze ***uzasadnienie ma na celu wyjaśnienie przyczyn opracowania formularzy oraz szczegółowe opisanie każdego z nich. Ma to umożliwić praktykom prawidłowe stosowanie formularzy w ich codziennej pracy.*** Grupa COPEN omówiła i przyjęła tekst formularzy³ na posiedzeniu w dniu 21 czerwca 2017 r.

Podejście wybrane przez grupę ekspertów opiera się na wewnętrznej logice/schemacie decyzji ramowej oraz na doświadczeniach zdobytych przez ekspertów w trakcie co najmniej pięciu lat podejmowania praktycznych czynności na jej podstawie. Punktem wyjścia do opracowania formularzy było postępowanie w sprawie egzekwowania transgranicznych kar o charakterze pieniężnym, przy zwróceniu szczególnej uwagi na informacje niezbędne na potrzeby skutecznej egzekucji oraz wymaganą wymianę informacji między państwem wydającym a państwem wykonującym.

Dlaczego pięć formularzy?

Pięć formularzy ma na celu zaspokojenie różnych potrzeb w zakresie informacji, jakie występują w toku postępowania egzekucyjnego. Chociaż niektóre państwa członkowskie

² Dok. 14898/16 JAI 1007 COPEN 361 EJA 83.

³ Dok. 9610/17 JAI 540 COPEN 177 EJA 39.

zwróciły się do ekspertów o rozważenie zmniejszenia liczby formularzy lub połączenie niektórych aspektów kilku z nich, po ponownym rozpatrzeniu sprawy eksperci postanowili pozostać przy 5 odrębnych formularzach. Chodzi o to, że każdy z 5 formularzy odnosi się do różnych aspektów postępowania. Zakłada się, że najczęściej stosowane będą formularze 1–3. Powstrzymanie się od umieszczenia w jednym formularzu wszystkich powiązanych informacji, zwłaszcza dotyczących procedury dokonywania płatności, uprości codzienną pracę właściwych organów. Ponadto, skoro korzystanie z formularzy nie jest obowiązkowe, państwa członkowskie mogą korzystać z nich w dowolny sposób, w zależności od potrzeb.

W celu dalszego ułatwienia codziennej pracy osób zajmujących się poszczególnymi sprawami i korzystania z formularzy, zdecydowano, że formularze będą dostępne we wszystkich 23 językach urzędowych UE.

OPIS FORMULARZY

Formularz nr 1

Zgodnie z art. 11, 12 i 15 decyzji ramowej właściwy organ państwa wydającego jest zobowiązany udzielić określonych informacji właściwemu organowi w państwie wykonującym. Aby ułatwić taką komunikację, zespół ekspertów proponuje skorzystanie z formularza nr 1. Jego dwa podstawowe punkty dotyczą dobrowolnej zapłaty (część d) oraz umorzenia postępowania egzekucyjnego w całości lub w części (część e).

Formularz nr 2 (uznanie w całości) i formularz nr 3 (wykonanie w całości)

Formularze nr 2 i 3 obejmują dwa najczęściej wykorzystywane komunikaty wynikające z decyzji ramowej, dotyczące uznania i wykonania orzeczenia w całości. Z tego też powodu te dwa formularze poprzedzają dwa pozostałe (formularze nr 4 i 5), które obejmują wszystkie inne możliwe scenariusze.

Formularz nr 2 (uznanie w całości)

Formularze nr 2 i 4 dotyczą informacji, które mają być przekazywane państwu wydającemu przez państwo wykonujące w odniesieniu do decyzji o uznaniu i wykonaniu orzeczenia. W praktyce w większości przypadków orzeczenia są uznawane w całości (na przykład w Niderlandach uznanie w całości dotyczy około 97 % przypadków). W związku z tym opracowano oddzielny i – przede wszystkim krótki – formularz. We wspomnianych przypadkach właściwy organ/organ centralny w państwie wykonującym może użyć tylko jednego formularza, zaznaczyć jedno pole, wpisać odpowiednią kwotę i przesłać formularz do państwa wydającego. Czynności te łatwo wykonać, a osoba za nie odpowiedzialna nie musi zajmować się wszystkimi innymi możliwymi wynikami postępowania. Ponadto właściwy organ państwa wydającego od razu może się dowiedzieć, jaką wiadomość mu przekazano, nawet jeżeli sformułowano ją w języku państwa wykonującego.

Formularz nr 3 (wykonanie w całości)

Formularze nr 3 i 5 dotyczą informacji, które państwo wykonujące musi przekazać państwu wydającemu w odniesieniu do (wyniku) postępowania egzekucyjnego. Doświadczenie pokazuje, że po uznaniu orzeczenia w większości przypadków następuje zapłata kary w całości. W związku z tym opracowano odrębny krótki formularz, który dotyczy tej znacznej liczby przypadków. Podobnie jak w przypadkach, w których doszło do uznania w całości,

właściwy organ w państwie wykonującym może użyć jednego formularza, zaznaczyć jedno pole, wpisać odpowiednią kwotę i przesłać formularz do państwa wydającego.

Formularz nr 4 (uznanie w części i odmowa uznania w całości) oraz formularz nr 5 (wynik wykonania orzeczenia):

Ponieważ formularze nr 2 i 3 dotyczą uznania i zapłaty kary w całości, zachodzi potrzeba uwzględnienia w inny sposób pozostałych możliwych wyników postępowania. W związku z tym grupa ekspertów opracowała kolejne dwa formularze, wprowadzając jasne rozróżnienie pomiędzy etapem uznania (formularz nr 4) a etapem wykonania (formularz nr 5).

Formularz nr 4

Formularz ten jest powiązany z etapem uznawania i obejmuje wszystkie pozostałe wyniki, z wyjątkiem uznania w całości.

Pierwsze podane informacje (część d.1 i d.2) są najważniejsze: jaki był wynik procedury uznawania: odmowa uznania w całości czy uznanie w części? – a w przypadku uznania w części: w odniesieniu do jakich kwot nastąpiło uznanie orzeczenia.

Kolejne pytanie brzmi zatem: dlaczego nie doszło do uznania orzeczenia w całości? W związku z tym w formularzu nr 4 wymienia się różne przyczyny odmowy uznania w całości lub w części:

- Formularz nr 4 rozpoczyna się od wskazania podstaw odmowy wymienionych w art. 7 i art. 20 ust. 3 decyzji ramowej (część d.3).
- Pozostałe przesłanki odmowy poza względami wymienionymi w art. 7 i art. 20 ust. 3 decyzji ramowej, takie jak śmierć osoby zainteresowanej, zostały wymienione w części d.4. Jeżeli zastosowanie ma jedna z tych przesłanek, nie ma formalnych podstaw (miejsce zamieszkania lub uzyskiwanie dochodu w państwie wykonującym) do przekazania sprawy do państwa wykonującego (art. 4 ust. 1 decyzji ramowej).

Poza informacją o tym, że orzeczenie zostało uznane jedynie w części, dostępne mogą być dalsze informacje na temat kary o charakterze pieniężnym, która została uznana. Takich informacji można udzielić, jeżeli są one już dostępne w momencie wydawania orzeczenia (część e):

- Niektóre państwa wykonujące podejmują decyzję w sprawie uznania zagranicznego orzeczenia i zezwolenia na zapłatę w ratach w jednym akcie prawnym. Informacja o udzieleniu zezwolenia na zapłatę w ratach może być bardzo cenna dla tych państw wydających, w których zezwolenie na zapłatę w ratach wpływa na bieg terminu przedawnienia. Część e.1 temu właśnie służy.
- Części e.2 i e.3 obejmują inne względy, dla których kwota podlegająca egzekucji jest niższa niż łączna kwota kary o charakterze pieniężnym określona w zaświadczeniu.

Formularz nr 5 (wynik postępowania egzekucyjnego)

Ze względu na istnienie specjalnych formularzy odnoszących się do uznania w całości, wykonania w całości i odmowy wykonania w całości lub w części, zachodzi potrzeba wprowadzenia formularza obejmującego wszystkie pozostałe możliwe wyniki postępowania egzekucyjnego – zostały one uwzględnione w formularzu 5.

Istnieje kilka państw wykonujących, w których zezwolenia na zapłatę w ratach nie udziela się w tym samym orzeczeniu, na podstawie którego następuje uznanie, ale jest to kwestia rozstrzygana na dalszym etapie postępowania egzekucyjnego. Informacja o udzieleniu zezwolenia na zapłatę w ratach może być bardzo cenna dla tych państw wydających, w których zezwolenie na zapłatę w ratach wpływa na bieg terminu przedawnienia. W związku z tym informacje te są również zawarte w formularzu 5, ale pod innym kątem (część d).

Po zakończeniu postępowania egzekucyjnego pierwsza podawana informacja dotyczy daty zakończenia tego postępowania oraz jego wyniku. Informacje te podaje się w części e.1. oraz e.2.

Jeżeli po uznaniu decyzji dokonano potrącenia określonej kwoty, informację tę można podać w części e.3.

Część e.4 określa przyczyny zaprzestania wykonywania orzeczenia (inne niż całkowite wykonanie). Część e.4 dotyczy przyczyn zaprzestania wykonywania orzeczenia wymienionych w art. 12 ust. 2, art. 11 ust. 1 i art. 9 ust. 1 decyzji ramowej. Ponieważ art. 9 ust. 1 decyzji ramowej odnosi się do przyczyn umorzenia postępowania w sprawie wykonania orzeczenia w oparciu o prawo obowiązujące w państwie wykonującym, ta część formularza daje możliwość wskazania, oprócz najczęściej występujących przyczyn umorzenia, także „innych przyczyn”.
